

Selectieadvies archeologische monumentenzorg

Archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek, door middel van boringen Spoorlaan te Veghel - Gemeente Meierijstad

Aeres AM18300

Aeres
(conceptversie rapport)

	Naam	Afdeling/bedrijf	Datum	Paraaf
Opsteller	Juan van der Roest	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	07-12-2018	
Controle	Stefan Molenaar	senior archeoloog, gemeente 's-Hertogenbosch afdeling SO/Erfgoed	07-12-2018	SM
Controle Gemeente Meierijstad	Mark van den Broek	Medewerker Erfgoed Gemeente Meierijstad Afdeling GOeP	26-02-2019	

1. Inleiding

In opdracht van de gemeente Meierijstad heeft Aeres Milieu een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor een locatie aan de Spoorlaan te Veghel. Aanleiding is de voorgenomen herontwikkeling van het braakliggende terrein. De diepte van de toekomstige verstoring is niet bekend, maar zal naar verwachting tot tenminste 1,0 m -mv reiken. Op de geldende archeologische verwachtingskaart van (de voormalige gemeente) Veghel is te zien dat het plangebied binnen een zone met een *middelhoge* verwachting ligt. Hier geldt een onderzoeksplicht bij ingrepen groter dan 250 m² en dieper dan 30 cm.

Om in deze zone een omgevingsvergunning te kunnen verkrijgen, dient dus een rapport te worden overlegd waarin de archeologische waarde van het plangebied voldoende is vastgesteld. Met dit rapport van Aeres wordt aan die plicht voldaan.

De gemeente Meierijstad is - als bevoegde overheid - nu gevraagd het rapport te beoordelen en een selectieadvies op te stellen. Het rapport is daartoe voorgelegd aan de afdeling SO/Erfgoed van de gemeente 's-Hertogenbosch.

1.1 Het plangebied

Het plangebied ligt aan de Spoorlaan ten NO van het centrum van Veghel en is momenteel braakliggend. In het W. wordt het plangebied begrensd door de Spoorlaan, in het N. door het perceel Spoorlaan 23-23a, in het O. door de percelen van de huizen aan Ter Eycken en in het Z. door de Koolenkampenlaan. De oppervlakte bedraagt ca. 1.200 m². Voor de locatie en exacte begrenzing van het plangebied wordt verwezen naar het beoordeelde rapport van Aeres, zie onder.

1.2 Aard van de bedreiging

In het gebied zal een nieuwbouwontwikkeling worden gerealiseerd. De diepte van verstoringen ten behoeve van deze ontwikkeling is nog niet bekend, maar aangenomen mag worden dat bij diepergaande graafwerkzaamheden - die naar verwachting tot tenminste 1,0 m -mv reiken - de bodem dusdanig geroerd wordt dat er een gerede kans bestaat dat eventueel aanwezige archeologische waarden worden verstoord of vernietigd.

2. Archeologisch onderzoek

Aeres heeft het onderzoek in november/december 2018 uitgevoerd; resultaten zijn vastgelegd in het rapport:

Vroomans, M.A.K., 2018 : Archeologisch bureau- en verkennend veldonderzoek, door middel van boringen - Spoorlaan te Veghel - Aeres-rapport AM18300 - versie concept, 3 december 2018.

Specifiek voor de locatie Spoorlaan zijn in het rapport 3 onderzoeksvragen geformuleerd.

2.1 Onderzoeksmethode

Het betrof een bureauonderzoek en een booronderzoek. Doel van het bureauonderzoek is het bepalen van een specifiek verwachtingsmodel voor de locatie. Dit verwachtingsmodel wordt op basis van historische kaarten en bekende landschappelijke en archeologische gegevens gevormd. Dit verwachtingsmodel zal vervolgens leiden tot een aanbeveling over het behoud *in-situ*, eventueel vervolgonderzoek of het afschrijven van de locatie. Doel van het aansluitend uitgevoerde verkennend booronderzoek is het toetsen van het in het bureauonderzoek opgestelde verwachtingsmodel.

Het gehele onderzoek is uitgevoerd volgens de BRL SIKB 4000, KNA 4.0. Bij het veldonderzoek zijn 6 boringen gezet; de boringen zijn uitgevoerd met een Edelman-boor (10 cm diameter). De boringen zijn tot min. 30 cm in de 'schone' (C-horizont) ondergrond doorgezet; de dieptes van de boringen liggen tussen 60 en 250 cm -mv. De boorkernen zijn conform ASB 5.2 beschreven.

2.2 Conclusie onderzoek (verkort)

Op de gemeentelijke *Archeolandschappelijke eenhedenkaart* ligt het plangebied geheel binnen een vlakte van ten dele verspoelde dekzanden. Het AHN laat zien dat het gebied op een overgangszone ligt dat het omliggende gebied rond het plangebied relatief hoog in het landschap ligt maar het middendeel lager lijkt te liggen (*zin in rapport ?*). Dergelijke locaties op de flanken naar lager gelegen watervoorzieningen zijn aantrekkelijke locaties voor jager-verzamelaars. Binnen het plangebied worden enkeerd-, laarpodzol- of beekeerdgronden verwacht. Indien er een enkeerd-

grond wordt aangetroffen, zal de kans op het aantreffen van archeologische resten *middelhoog* zijn. Enkeerdgronden hebben een plaggende met een conserverende werking van eventueel aanwezige archeologische resten. Indien er een beekerd of laarpodzol wordt aangetroffen, geldt een *lage* verwachting voor vuursteenvindplaatsen uit het Laat-Paleolithicum t/m Mesolithicum.

Vanaf het Neolithicum ontstaan de eerste landbouwculturen die gekenmerkt worden door sedentaire nederzettingen. In de beginperiode stapt men geleidelijk over naar landbouw en veeteelt. Vanaf het Neolithicum t/m de Vroege Middeleeuwen heeft men nog steeds een voorkeur voor hoger en droger gelegen gebieden. De ligging op de flank van zandgronden richting het lager gelegen beekdal van de Aa blijft in beginsel een aantrekkelijke vestigingsplaats voor agrarische bewoning, al zal men de voorkeur hebben gegeven aan de hoger gelegen delen van de dekzandruggen. Daarom wordt aan het plangebied een *middelhoge* verwachting toegekend voor zowel vindplaatsen uit het Neolithicum t/m de Bronstijd als voor vindplaatsen uit de IJzertijd t/m de Vroege Middeleeuwen. Resten uit het Neolithicum t/m de Vroege Middeleeuwen worden onder het pluggen- of esdek of in de oorspronkelijke bodem verwacht en bestaan uit een cultuurlaag, paalkuilen/-gaten, afvalkuilen, fragmenten aardewerk e.d. Indien een enkeleerbodem of laarpodzol aanwezig is, zal de kans op het aantreffen van ongestoorde resten *middelhoog* zijn. Indien een beekerdgrond wordt aangetroffen, is de kans op het aantreffen van resten *laag*.

Het plangebied ligt aan de Spoorlaan bij het gehucht De Koolen Kampen. Deze weg bestaat pas sinds het eind van de 19^e eeuw, toen het station verscheen ten noorden van het plangebied. Het plangebied maakte tot in de 20^e eeuw deel uit van hooilanden zoals duidelijk wordt op historisch kaartmateriaal. Op basis hiervan geldt een *lage* verwachting voor de periode Late Middeleeuwen t/m Nieuwe Tijd. Eventueel aanwezige resten worden verwacht vanaf het maaiveld.

Het booronderzoek dat ter toetsing van het bureauonderzoek werd uitgevoerd, leverde het volgende op. De aanwezige bodems bestaan uit beekerdgronden waarop een (recent) ophoogpakket is aangebracht. Het is duidelijk dat er in de ondergrond vaak natte opstandigheden aanwezig zijn, gezien de roestvlekken in de profielen. Deze natte omstandigheden zijn geen ideale plek voor de mens om zich te vestigen. Aangezien er geen enkeleerbodem is aangetroffen waarbij bewaringsomstandigheden van archeologische resten van goed kunnen zijn door het dikte van het afdekende pakket (*zin?*), kan de archeologische verwachting worden bijgesteld tot een *lage* verwachting voor alle archeologische perioden.

2.3 Advies Aeres

Op basis van het uitgevoerde booronderzoek blijkt dat er geen enkeleerbodem (met potentie voor goed bewaarde archeologische resten hieronder) aanwezig is in het plangebied, maar een beekerdgrond met veel sporen van roest, dus natte omstandigheden en daarom niet geschikt voor bewoning. Daarom kan de *middelhoge* verwachting voor de perioden Laat-Paleolithicum - Vroege Middeleeuwen worden bijgesteld naar *laag*. De *lage* verwachting voor Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd wordt gehandhaafd. Geadviseerd wordt om géén vervolgonderzoek uit te voeren.

Dit advies dient te worden beoordeeld door de bevoegde overheid, in dit geval de gemeente Meierijstad. Deze zal vervolgens een besluit nemen over de vervolgpcedure. Tot die tijd kan er nog niet begonnen worden met bodemverstorende activiteiten of activiteiten die voorbereiden op bodemverstoringen.

Het uitgevoerde onderzoek is verricht conform de gestelde eisen en gebruikelijke methoden. Het onderzoek is gericht op het inzichtelijk maken van de toestand van het aanwezige bodemarchief. Hiermee kan de beschadiging dan wel vernietiging als gevolg van de voorgenomen verstoring van een mogelijk aanwezig bodemarchief tot een minimum worden beperkt. Echter kan door de aard van het onderzoek, steekproefsgewijs, niet volledig worden uitgesloten dat er archeologische resten aan- of afwezig zullen zijn. Indien in het plangebied toch archeologische sporen of resten worden aangetroffen dient hiervan melding te worden gemaakt bij de Minister van OCW (in de praktijk de RCE) of zoals gangbaarder is bij de gemeente Meierijstad conform Artikel 5.10. (Archeologische toevalsvondst) van de Erfgoedwet 2016.

3. Beoordeling rapportage namens/door de Gemeente Meierijstad

Het rapport is goed en volledig opgesteld en conform de huidige wet- en regelgeving en het biedt daarom voldoende informatie om tot een selectieadvies/-besluit te kunnen komen, zie 3.1.

Op meerdere plaatsen in het rapport komen echter *rare* zinsconstructies voor; met name de volgende twee zijn storend en verwarrend; deze graag in de definitieve versie van het rapport aanpassen:

- p. 21 *hfdst 6 Conclusie, § 6.1 Algemeen* : tweede en vierde (laatste) zin; graag nalezen en aanpassen.

3.1 Selectieadvies Gemeente Meierijstad

Op grond van de bovenstaande beoordeling kan de gemeente Meierijstad instemmen met de inhoud en strekking van het door Aeres opgestelde rapport en het gegeven advies.

De gemeente neemt het advies van Aeres om - binnen de AMZ-cyclus - geen verder onderzoek noodzakelijk te stellen; het plangebied kan daarom - ten aanzien van de conditie archeologie - worden vrijgegeven voor ontwikkeling.

Verder neemt de gemeente het advies van Aeres over aangaande het mogelijk alsnog voorkomen van zogenaamde 'toevalsvondsten' en de correcte omgang daarmee:

... door de aard van het onderzoek, steekproefsgewijs, (kan) niet volledig worden uitgesloten dat er archeologische resten aan- of afwezig zullen zijn. Indien in het plangebied toch archeologische sporen of resten worden aangetroffen, dient hiervan melding te worden gemaakt bij de Minister van OCW (in de praktijk de RCE) of zoals gangbaarder is bij de gemeente Meierijstad conform art. 5.10 (archeologische toevalsvondst) van de Erfgoedwet.